

[...] El rectangle obert de la muralla us deixa veure, primer, la part de ponent oferta pel turonet: els Masos de Pals amb l'església i l'anguilejant cinta blanca de la carretera que hi condueix, els terrenys baixos de la platja, el mar, l'Estartit i les Medes. La visió forma un conjunt que només la gran pintura ha donat en els moments de més noble intel·ligència. La composició és perfecta, la precisió fascinatora, la gràcia aèria. El mar i la terra s'hi encaixen amb una naturalitat que de tan ben trobada té una elegància angèlica.

Després, caminant cap a la creu del Pedró, apareix el gran panorama que s'ofereix a nord. Aquest segon moment ja no és un paisatge com el primer; és un panorama en el sentit estricte del mot. Hi ha un primer terme format pel curs inferior del Ter, l'antiga geografia lacustre, avui convertida en camps d'arròs, tancada per les muntanyes del Montgrí, de color de tórtora i de flor de farigola, malva i violeta. I, requadrant tot aquest primer terme, es veu el Pirineu, de Canigó a Pení, sobre Cap de Creus. Les variacions meteorològiques projecten sobre el panorama una fascinació permanent. Amb cels clars i aire de tramuntana, el diamant glaçat del Canigó sembla posar-hi un enlluernament puríssim. Apareix, llavors, un panorama brillant, rutilant, d'una tibantor viva, d'una precisió microgràfica. En el cristall de l'aire, que sembla un cristall d'augment, els detalls es dibuixen incisius i tot se us Acosta com per art d'encantament. En dies més mòrbids, més humits, de cel més gras, es produeix la màgia dels grisos, l'esmoreïment del verd de l'arròs, l'ensonyament de les aigües tocades per la llum densa, la blavissa vaguetat de les muntanyes, la flotant vaguetat de les frondes arbòries, la fusió dels malves i violetes del Montgrí. A la primavera és un paisatge intens; a la tardor és d'una maduresa corbada i plena. I, si gireu la vista cap a ponent, us trobareu amb un altre paisatge de terres de cultiu, sense aparatositats, a la mida de la gent, flanquejat per pobles antiquíssims: Sant Feliu de Boada, Palau-sator, Peratallada. Aquesta oscil·lació de la mirada, que es pot tenir en el Pedró de Pals entre el gran panorama i el paisatge estricte, és una de les claus de la seva prodigiosa bellesa. [...]

Ja he dit que aquest turonet del Pedró de Pals és un dels llocs sagrats d'aquest país —un lloc de condensació d'una gran quantitat d'esperit.